

LAKIALOITE 80/2004 vp

Laki työsopimuslain 4 luvun 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitetään työsopimuslain (55/2001) 4 luvun 6 §:ää muutettavaksi niin, että työntekijällä on oikeus saada työstään tilapäistä hoitovapaata äkillisesti sairastuneen 10 vuotta täyttä-

neen vammaisen lapsensa tai samassa taloudessa vakituisesti asuvan vanhuksen tai vammaisen hoitamiseksi tai hoidon järjestämiseksi.

PERUSTELUT

10 vuotta täyttäneen vammaisen lapsen hoito

Työntekijällä on työsopimuslain (55/2001) mukaan oikeus saada työstään tilapäistä hoitovapaata äkillisesti sairastuneen alle 10-vuotiaan lapsensa hoitamiseksi tai hoidon järjestämiseksi. Hoitovapaata voi saada enintään neljä päivää kerrallaan. Oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen ei koske 10 vuotta täyttäneiden lasten vanhempia, vaikka 10 vuotta täyttäneet vammaiset lapset eivät välttämättä selviydy sairastuessaan yksin kotona. Valtion ja kunnan työntekijöillä on työehtosopimuksen mukaan oikeus saada tilapäistä hoitovapaata vammaisen 10 vuotta täyttäneen lapsensa hoitamiseksi tai hoidon järjestämiseksi. Tämä oikeus tulisi ulottaa koskemaan kaikkia työntekijöitä.

Vammaisen lapsen sairastuessa äkillisesti vanhemmat joutuvat usein pulaan. Tilapäistä hoitajaa on vaikea saada yhtäkkiä järjestymään kotiin. Lisäksi vammaisen lapsen kuljettaminen kodin ulkopuoliseen hoitoon sairaana on hanka-

laa, jos hoitopaikka sattuisi löytymään. Lapsen kannalta paras vaihtoehto on isän tai äidin oleminen kotona ainakin sen ajan, kunnes muu hoito saadaan järjestymään.

Vammaisella lapsella tarkoitetaan iästä riippumatta ihmistä, jonka hoidon tarve on verrattavissa alle 10-vuotiaaseen lapseen ja joka sairastuessaan äkillisesti tulee vamman vuoksi niin avuttomaksi, ettei hän kykene huolehtimaan itsestään. Vammaisia lapsia ovat muun muassa kehitysvammaiset lapset ja vamman vaikeudesta riippuen aivo-, raaja-, näkö- tai kuulovammaiset lapset. Vammaisella lapsella ei tarkoiteta kroonisesti sairasta lasta, esimerkiksi sokeritautista, allergista tai astmaattikkoa. Krooninen sairaus saattaa kuitenkin johtaa tilaan, jossa sairasta lasta on pidettävä vammaisena.

Vanhusten ja vammaisten hoito

Nykyisen työsopimuslain puitteissa ei myöskään ole mahdollista jäädä pois töistä hoitamaan

äkillisesti sairastunutta vanhusta tai vammaista tai järjestämään hänelle hoitoa. Osa vanhuksista ja vammaisista ei normaalioloissa tarvitse kokopäiväistä hoitoa. He selviävät kotona päiväsaikaan hyvin yksinkin, kun perushuolenpito on järjestetty. Äkillinen sairaustapaus voi kuitenkin muuttaa tilanteen pariaksi päiväksi, eikä vanhus tai vammainen selviydy yksin kotona. Tällöin hänen omaisensa joutuvat hankalaan tilanteeseen. Tilapäisen hoidon nopea järjestäminen on useimmiten hyvin ongelmallista. Monet päivätoimintakeskukset eivät ota esimerkiksi flunssaista vanhusta tai vammaista sisään tarttumisvaaran vuoksi. Sairaalahoido on tällaisissa tapauksissa usein perusteetonta ja yhteiskunnan kannalta kallista.

Nykyinen tilanne madaltaa kynnystä laittaa vanhus tai vammainen kokopäiväiseen laitoshoittoon, vaikka tähän ei olisi todellista pitkäaikaista tarvetta. Vanhusten ja vammaisten laitoshoidon lisäresurssipaineita vähennettäisiin ja kotona asumista tuettaisiin, mikäli työntekijälle myönnettäisiin oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen samassa taloudessa asuvan vanhuksen ja vammaisen sairastuessa äkillisesti.

Oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen olisi syytä rajoittaa koskemaan vain niitä vanhuksia ja vammaisia, jotka asuvat pysyvästi työntekijän kanssa samassa taloudessa ja jotka eivät normaali-

olosuhteissa tarvitse ympärivuorokautista hoitoa. Tilapäistä hoitovapaata ei ole syytä sitoa sukulaisuussuhteeseen, sillä sukulaisuussuhteen määrittelemine on monimutkaista nykyisessä perhemuotojen moninaisuudessa. Esimerkiksi avopuolison äidin hoitaminen ei tuolloin kuuluisi oikeuden piiriin, mikä ei olisi tarkoituksenmukaista.

Oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen koskisi niiden vanhusten ja vammaisten hoitoa, joiden osalta omaishoidon tuen edellytykset täyttyvät. Henkilö on oikeutettu sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 a §:n mukaan omaishoidon tukeen, jos tämä tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi. Oikeutta ei kuitenkaan tule sitoa kuntien päätöksiin omaishoidon tuesta, sillä se asettaisi omaiset kuntien vaihtelevan käytännön vuoksi eriarvoiseen asemaan asuinpaikkakunnasta riippuen. Työntekijän tulisi ilmoittaa työnantajalleen, mikäli hänen taloudessaan asuu pysyvästi omaishoidon tuen edellytykset täyttävä henkilö. Tarvittaessa työntekijän tulisi esittää luotettava selvitys tilapäisen hoitovapaan perusteesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

työsopimuslain 4 luvun 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä tammikuuta 2001 annetun työsopimuslain (55/2001) 4 luvun 6 §:n 1 momentti ja

lisätään 4 luvun 6 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

4 luku

Perhevapaat

6 §

Tilapäinen hoitovapaa

Työntekijän lapsen tai muun hänen taloudessaan vakituisesti asuvan lapsen, joka ei ole täyttänyt 10 vuotta, tai vammaisen lapsen sairastuessa äkillisesti on työntekijällä oikeus saada lapsen hoidon järjestämiseksi tai tämän hoitamiseksi tilapäistä hoitovapaa enintään neljä työpäivää kerrallaan. Lapsen molemmat vanhemmat tai huoltajat eivät saa pitää tilapäistä hoitovapaa samanaikaisesti.

Työntekijän taloudessa vakituisesti asuvan vanhuksen tai vammaisen sairastuessa äkillisesti on työntekijällä oikeus saada vanhuksen tai

vammaisen hoidon järjestämiseksi tai tämän hoitamiseksi tilapäistä hoitovapaa enintään neljä työpäivää kerrallaan. Työntekijällä on oikeus hoitaa tilapäisesti vanhusta tai vammaista, joka on oikeutettu omaishoidon tukeen sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 a §:n mukaan ja joka ei tarvitse normaaliolosuhteissa ympärivuorokautista hoitoa. Työntekijän tulee ilmoittaa työnantajalleen, mikäli hänen taloudessaan asuu vakituisesti omaishoidon tuen edellytykset täyttävä henkilö. Tilapäistä hoitovapaa saa samanaikaisesti pitää vain yksi samassa taloudessa asuva työntekijä.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 2004

Päivi Räsänen /kd
Bjarne Kallis /kd